

5

Afscheid van het lid Ploumen (PvdA)

Aan de orde is het afscheid van het lid Ploumen (PvdA).

De voorzitter:

Aan de orde is het afscheid van het lid Ploumen van de PvdA. Graag uw aandacht.

"Geachte Voorzitter, beste Vera,

Met een gevoel van trots en vervuld van weemoed neem ik vandaag afscheid van de Tweede Kamer. Trots omdat ik volksvertegenwoordiger mocht zijn. Elke dag bij het binnentreden van ons parlamentsgebouw, dacht ik: 150 mensen mogen de Nederlanders vertegenwoordigen, en ik ben daar een van. Een grotere eer bestaat er niet in onze parlementaire democratie.

Het is het nabije van volksvertegenwoordigerschap dat we moeten koesteren. Want het nabije maakt dat de volksvertegenwoordiging haar naam eer aan doet. 's Ochtends, op weg naar Den Haag bij het passeren van de bloemenkraam bij ons op het plein waar de eigenaresse de stoep volzet met verse bloemen en roept: doe je best vandaag! In de bus naar huis, waar een oudere man aanschuift en vraagt of Den Haag eindelijk eens kan doorpakken op de huizenmarkt, omdat zijn kleindochter er niet tussenkomt. En vooral het indringende gesprek met de vrouw die slachtoffer is van het toeslagenschandaal, om haar en haar gezin eindelijk recht te doen. Aan hen dacht ik als ik in deze zaal mijn inbreng deed.

De vele bedreigingen aan het adres van volksvertegenwoordigers zijn ook daarom onacceptabel. Het raakt degenen die bedreigd worden in de eerste plaats, maar via hen raakt het ons allemaal. Om ons ambt goed en gewetensvol te kunnen uitoefenen, moeten we in de nabijheid kunnen zijn van de mensen die we vertegenwoordigen. Er kan daarom niet hard genoeg tegen deze bedreigingen worden opgetreden. Vervuld van weemoed ben ik, omdat ik het zal gaan missen hier. Lid van de Tweede Kamer zijn is een gewichtig ambt. Het gewicht daarvan bedrukte mij niet. Integendeel, het tilde me op. Politiek is het podium om te veranderen wat niet deugt, en die kans kreeg en nam ik hier elke dag.

Vorige week legde ik het politiek leiderschap van mijn partij neer, omdat ik vind dat ik die rol niet goed genoeg kan waarmaken. Heel veel mensen stuurden me bemoedigende en warme berichten. Dat doet me goed en heeft me gesterkt in het belang van oprechte, openhartige politiek. Ik vind dat een gewezen politiek leider ruimte moet maken. Daarom neem ik ook afscheid van de Tweede Kamer.

Voorzitter. Dit parlement is naar verhouding een van de kleinste parlementen ter wereld. Wat ik haar toewens, is dat het zich groots manifesteert. Vaak lees ik, als het over de nieuwe bestuurscultuur gaat, dat de Tweede Kamer ook naar zichzelf moet kijken. En ja, natuurlijk, we moeten ons blijven afvragen of we hier de fundamentele vragen met elkaar stellen, of we de dromen en de noden van alle Nederlanders scherp in beeld hebben en of we voldoende oog hebben voor de wereld om ons heen. Maar laat u niets wijsmaken, er is niet zo veel mis met hoe dit parlement zijn

werk doet. Van mij geen gemopper op het aantal moties, op de verzoeken om tijdlijnen en om nog een feitenrelaas, of op collega's die de minister nog eens willen interrumperen, en nog eens. Want een weerbare democratie is een trotse democratie. De punten van orde, de moties, de debatten: zie dienen allemaal een doel. De macht moet scherp gecontroleerd worden. De macht moet leveren als de volksvertegenwoordiging dat vraagt. En als de macht te vaak, of op sommige dossiers zelfs stelselmatig, duikt, dan verdient dat de volharding van dit parlement die zich manifesteert in vragen, moties, interrupties, spoeddebatten en vragenuurtjes. De wereld verandert immers niet door stilzitten. Vooruitgang vraagt om voortdurende inspanning.

Ieder kabinet, van welke politieke kleur dan ook, verdient de tegenmacht van dit parlement. Het verdient de scherpzinnigheid, de onderzoekende geest, de stem van mensen in het land die dit parlement te bieden heeft. En ja, een kabinet verdient soms ook gezond en functioneel wantrouwen van dit parlement. Want zonder dat al wordt de macht arrogant, verliest ze uit het oog voor wie ze er zit. De enige die profijt heeft van ondermijning van u, van de criticasters van de macht, is de macht zelf. Vergeet dat nooit, zou mijn boodschap aan u zijn.

Koester daarom onze rechtsstaat en onze democratie en maak ze via deze 150 mensen inclusiever. Dit huis is gebaat bij meer vrouwen, meer mensen van kleur, meer jongeren, meer ouderen, meer praktisch geschoolden, bij het laten klinken van de stemmen uit het land die niet vanzelfsprekend gehoord worden. Want representatie gaat over herkenning, over rolmodellen die het voortouw nemen, die zeggen wat voorheen niet gezegd werd, die ons laten zien wat voorheen niet gezien werd. Voorzitter, bij mijn afscheid zou ik daarom aan uw Kamer willen meegeven: wees fier op uw rol in onze democratie, wees een rolmodel.

Dank aan iedereen voor de bijzondere tijd die ik hier mocht doorbrengen. Allereerst en vooral mijn collega's en de medewerkers van de PvdA-fractie. Dank voor jullie kameradschap; ik heb veel van jullie geleerd. Dank ook aan de gelijkgestemde collega's. Samen hebben we progressieve opvattingen omgezet in politieke daden. En ook dank aan de andersdenkenden in de zaal. Bij de intrinsieke wens van de meesten van ons om in het belang van Nederland samen te werken, om het beter te maken, heb ik me zeer bij thuis gevoeld.

De Tweede Kamer is meer dan de 150 volksvertegenwoordigers. Al die andere mensen zonder wie het hier subiet in het honderd zou lopen, wil ik graag bedanken: het Kamerpersoneel, de bodes die onverstoorbaar hun werk doen, hoe hoog de zeeën soms ook gaan. Een speciaal woord van dank aan de dames en heren van het Statenlokaal. Ik ga jullie missen.

Beste collega's, het volksvertegenwoordiger zijn tilde mij op. Mijn afscheidswens is dat het u net zo vergaat. Scherp uw gedachten aan die van de ander. Blijf nieuwsgierig naar wat uw buur aan de andere kant van de plenaire zaal beweegt. Blijf zoeken naar wat we met elkaar delen om zo het land en de wereld eerlijker, beter en rechtvaardiger te maken.

Het ga u goed."

(Applaus)

De voorzitter:

Ik zeg u maar: de lat ligt hoog na zo'n mooie afscheidsbrief.

Beste Lilianne,

Dank voor de afscheidsbrief. Ik vind het buitengewoon jammer dat een goed politicus met een groot hart voor het Kamerwerk en bovenal een fijn mens ons verlaat.

Op 12 april verraste je velen met de mededeling dat je stopt als partijleider en Kamerlid van de Partij van de Arbeid. Je zei daarover: "Het leiderschap van de partij past niet goed bij mij en ik ben daarmee niet de ideale leider van onze partij." Je eerlijke en gedurfde zelfanalyse en de consequentie die je eraan verbond deden stof opwaaien. Veel respect en begrip kwam je toe. Het vileine commentaar bleef natuurlijk ook niet uit. Die kritiek was trouwens meer gericht op anderen. Jouw zelfkennis werd vooral ook aan andere politici gegend.

Je kreeg ook persoonlijke kritiek op je besluit. Daar zal je niet van opgekeken hebben. In je leven zijn er meerdere momenten geweest waarbij jouw keuzes op controverses zijn gestuit. Je hebt je daar gelukkig nooit veel van aangehouden. Jij bepaalt altijd je eigen koers. In 2009 zei je daarover: "De politiek kan wel wat meer management gebruiken, waarin je op basis van je eigen afwegingen, en niet op basis van wat een journalist schrijft of wat iemand in de wandelgangen roept, tot een besluit komt. Dat heeft, vind ik, een zekere zuiverheid."

Een kleine anekdote hierover. In 2010 weigerde een Noord-Brabantse pastoor een homoseksuele man de hostie. Onbestaanbaar vond je dat. Ik was toen vicevoorzitter van COC Nederland en zat samen met jou in de Sint-Jan in Den Bosch. Tijdens de ochtendmis hebben wij, met vele anderen, heel duidelijk en luidruchtig laten merken dat we deze stellingname ten zeerste afkeurden. Je riep lhbt'ers op om de weken daarna ochtendmissen in katholieke kerken te blijven bezoeken. Dat jij als voorzitter van de PvdA deze actie ondernam, maakte heel veel indruk en leidde tot goede gesprekken in katholieke kringen. Je zei daar later over: "Ik zal me altijd blijven verzetten als godsdiensten anderen knechten of klein willen houden."

Hier in de Kamer heb je 1.800 dagen gewerkt. Daarvoor was je zo'n vijf jaar minister voor Ontwikkelingssamenwerking en Buitenlandse Handel in het kabinet-Rutte II. Met meer dan 22.000 voorkeursstemmen kwam je in 2017 op eigen kracht rechtstreeks naar binnen. Dat kwam onder andere doordat je SheDecides lanceerde, een fonds voor veilige abortus, seksuele voorlichting, anticonceptie en kraamzorg in ontwikkelingslanden.

Als Kamerlid viel vooral jouw optimisme op. Je straalde altijd uit dat je er veel zin in hebt. "Ja, ik ga elke dag fluitend naar mijn werk", zei je daar zelf over. Je voegde daaraan toe: "Het is een enorme eer. Het is een geweldige kans om het goede te doen. Nou ja, dat denk ik niet elke dag, maar toch wel om de dag!"

Jouw inhoudelijke Kamerwerk is ook niemand ontgaan. Op onze website staan per Kamerlid zogenaamde woordwolken. Die laten de onderwerpen zien waarover iemand het

woord voert. En hoe meer aandacht het Kamerlid aan een onderwerp besteedt, hoe groter het woord in die wolk wordt. Bij jou staat in hele grote kapitalen en midden in die wolk het woord: mensenrechten. En nauwelijks kleiner staat daar het woord: vrouwen. Hieruit blijkt des te meer wat jij belangrijk vindt, naast de vele andere onderwerpen waarover je het woord voerde.

De Kamer verliest nu een duidelijke stem, juist voor hen die zelf minder makkelijk een podium krijgen. Jouw werk was misschien nog niet af, maar je hebt wel heel veel bereikt. De initiatiefwetsvoorstellen over het schrappen van de verplichte bedenktijd bij abortus en het gemakkelijker beschikbaar stellen van de abortuspillen zijn ook dankzij jou door de Tweede Kamer aangenomen.

Tot slot. Toen je een jaar of tien was, werd je voorleeskampioen van Limburg. Het zat er al vroeg in! De familie was natuurlijk beretrots. "Misschien kun je dan later nieuwslezeres worden bij de televisie", zei een tante. En toen al dacht je: ik wil liever het nieuws zijn dan het nieuws voorlezen.

Lilianne, de toekomst ligt open voor je om weer nieuws te maken met maatschappelijke bijdragen. You decide. Het ga je goed.

(Applaus)

De voorzitter:

Ik schors de vergadering voor een kort moment.

De vergadering wordt van 13.20 uur tot 13.36 uur geschorst.